

torateloheim.org

נספח 7ג: מרקוס 10:11-12 והשוויון המדומה בניאוף

דף זה הוא חלק מהסדרה על הנישואין שה' מקבל וממשיך ברצף הבא:

1. נספח 7א: בתולות, אלמנות וגרושות: הנישואין שה' מקבל
2. נספח 7ב: ספר הכריתות — אמיתות ומיתוסים
3. נספח 7ג: מרקוס 10:11-12 והשוויון המדומה בניאוף (דף נוכחי).
4. נספח 7ד: שאלות ותשובות — בתולות, אלמנות וגרושות

משמעות מרקוס י' בהקשר לדוקטרינת הגירושין

מאמר זה מפרך פרשנויות שגויות למרקוס 10:11-12, המרמזות שישוע לימד על שוויון בין גברים לנשים בניאוף או שנשים יכלו ליזום גירושין בהקשר היהודי.

שאלה: האם מרקוס 10:11-12 מהווה הוכחה שישוע שינה את חוק הגירושין של אלוהים?

תשובה: לא, כלל לא. הנקודה החשובה ביותר נגד הרעיון שב מרקוס 10:11-12 ישוע מלמד ש-(1) גם אישה יכולה להיות קורבן לניאוף, ו-(2) גם אישה יכולה לגרש את בעלה — היא שהבנה כזו סותרת את ההוראה הכללית של הכתובים בנושא זה.

עיקרון בסיסי בפרשנות תיאולוגית הוא שאין לבנות דוקטרינה על בסיס פסוק יחיד. יש צורך לשקול את כל ההקשר המקראי, כולל מה שאומרים ספרים וסופרים אחרים בהשראה אלוהית. זהו עיקרון יסודי לשמירת שלמות הדוקטרינה של הכתובים ולמניעת פרשנויות מבודדות או מעוותות.

במילים אחרות, שתי ההבנות השגויות הללו שנגזרו ממשפט זה במרקוס חמורות מדי מכדי לטעון שכאן ישוע שינה את כל מה שאלוהים לימד בנושא מאז האבות.

אם אכן זו הייתה הוראה חדשה מהמשיח, היא הייתה מופיעה גם במקומות אחרים — ובעיקר בצורה ברורה יותר — במיוחד בדרשת ההר, שם נידון נושא הגירושין. היינו מצפים למשהו כזה: "שמעתם כי נאמר לראשונים: גבר רשאי לעזוב את אשתו ולישא בתולה או אלמנה אחרת. אבל אני אומר לכם: אם הוא עוזב את אשתו כדי להתאחד עם אחרת, הוא נואף נגד הראשונה..."

אך ברור שדבר כזה אינו קיים.

פרשנות למרקוס 10:11–12

מרקוס 10 הוא הקשרי מאוד. הקטע נכתב בתקופה שבה גירושין התרחשו עם כללים מינימליים ויכלו להתבצע גם על ידי שני המינים — דבר שונה מאוד מהמציאות בימי משה או שמואל. די לשקול את הסיבה לכך שיוחנן המטביל נאסר. זו הייתה פלשתניה של הורדוס, לא של האבות.

באותה עת היו היהודים מושפעים מאוד ממנהגי החברה היוונית-רומית, גם בענייני נישואין, מראה חיצוני, סמכות נשית, ועוד.

דוקטרינת הגירושין מכל סיבה

דוקטרינת הגירושין מכל סיבה, שנלמדה על ידי **רבי הלל**, הייתה תוצאה של לחץ חברתי שהופעל על הגברים היהודים, אשר מטבעם כחוטאים רצו להיפטר מנשותיהם כדי לשאת אחרות שהיו מושכות יותר, צעירות יותר או ממשפחות עשירות יותר.

גישה זו, למרבה הצער, עדיין קיימת היום, כולל בתוך כנסיות, כאשר גברים עוזבים את נשותיהם כדי להתאחד עם אחרות — כמעט תמיד גם נשים שכבר גרושות.

שלוש נקודות לשוניות מרכזיות

הקטע ב**מרקוס 10:11** כולל שלוש מילים עיקריות המסייעות להבהיר את המשמעות האמיתית של הטקסט:

αὐτὴν ἐπὶ γυναικα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἀλλήν μοιχάται **ἐπὶ** αὐτήν καὶ λέγει αὐτοῖς Ὅς εἰν ἀπολυσθὴν **γυναικα** αὐτοῦ

γυναικα (gynaika)

γυναῖκα היא היחסה המוטה של ἡσυχ, מונח אשר בהקשר נישואין כמו ב**מרקוס 10:11** מתייחס במיוחד לאישה נשואה — ולא לאישה באופן כללי. דבר זה מראה שתשובת ישוע מתמקדת בהפרת ברית הנישואין, ולא בקשרים לגיטימיים חדשים עם אלמנות או בתולות.

ἐπὶ (epí)

ἔτι היא מילה יחסית שמשמעותה לרוב "על", "עם", "מעל", "בתוך". בעוד שחלק מהתרגומים בחרו "נגד" בפסוק זה, אין זו הניואנס הנפוץ ביותר של ἔτι — במיוחד לאור ההקשר הלשוני והתיאולוגי.

בתרגום הנפוץ ביותר בעולם, ה־ NIV - *New International Version*, למשל, מתוך 832 הפעמים שבהן מופיעה המילה **ἔτι**, רק 35 תורגמו כ"נגד"; בשאר, המשמעות היא "על", "מעל", "בתוך", "עם".

αὐτήν (autēn)

αὐτήν היא צורת היחסה הנקבית של כינוי הגוף αὐτός. בדקדוק היווני (קף־סוס) של [מרקוס 10:11](#), המילה "autēn - αὐτήν" – אותה - אינה מציינת במפורש על איזו אישה מדובר.

העמימות הדקדוקית נוצרת משום שישנן שתי אפשרויות למושא:

- αὐτὴν γυναῖκα αὐτοῦ (ה"אשתו") — האישה הראשונה
- ἄλλην (ה"אחרת") — האישה השנייה

שתיהן נקבה, יחידה, מושא ישיר, ומופיעות בתוך אותה מבנה תחבירי, מה שהופך את ייחוס "αὐτήν" לעמום מבחינה דקדוקית.

תרגום מהוקשר

בהתחשב במה שנקרא במקור, התרגום העקבי ביותר עם ההקשר ההיסטורי, הלשוני והתיאולוגי יהיה:

"כל העוזב את אשתו (γυναῖκα) ונושא אחרת — כלומר אישה אחרת (γυναῖκα) שכבר אשת איש — נואף עמה/בתוכה/עליה/עם (ἔτι) אותה."

הרעיון ברור: האיש שעוזב את אשתו החוקית ומתאחד עם אישה אחרת שהייתה גם היא אשת איש (כלומר, לא בתולה) חוטא בניאוף עם אישה חדשה זו — נפש שכבר הייתה מחוברת לאיש אחר.

המשמעות האמיתית של הפועל "apolýō"

באשר לרעיון ש [מרקוס 10:12](#) מספק תמיכה מקראית לגירושין משפטיים ביוזמת אישה — ושהיא תוכל להינשא לגבר אחר — זוהי פרשנות אנכרוניסטית שאין לה תמיכה בהקשר המקראי המקורי.

ראשית, משום שבאותו פסוק עצמו ישוע מסיים באומרו שאם היא מתאחדת עם גבר אחר, השניים חוטאים בניאוף — בדיוק כפי שהוא אומר במתי ה' 32. אך מבחינה לשונית, הטעות נובעת מהמשמעות האמיתית של הפועל שמתורגם כ"גירושין" ברוב התרגומים: ἀπολύω - apolýō.

התרגום כ"גירושין" משקף נוהגים מודרניים, אך בימי המקרא שטלסדא פשוט משמעותו: **לשחרר, לעזוב, לשלח, להפריד**, בין שאר פעולות פיזיות או יחסיות. בשימוש המקראי, שטלסדא אינו נושא משמעות משפטית — זהו פועל המתאר הפרדה, ללא רמז לפעולה חוקית רשמית.

במילים אחרות, **מרקוס 10:12** פשוט קובע שאם אישה עוזבת את בעלה ומתאחדת עם גבר אחר **בעוד הראשון עדיין חי**, היא חוטאת בניאוף — לא מסיבה משפטית, אלא משום שהיא שוברת ברית שעדיין בתוקף.

סיכום

הקריאה הנכונה של **מרקוס 10:11-12** שומרת על עקביות עם שאר הכתובים, אשר מבחינים בין בתולות לנשים נשואות, ומונעת הכנסת דוקטרינות חדשות המבוססות על ביטוי יחיד שתורגם בצורה לקויה.